ΕΤΟΣ Β΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1912 ΑΡΙΘ. 94.

ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ
ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΠΑΤΕΡΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ

Πρὸς Τίτον ἐπιστολῆς Παύλου (Γ΄. 8—15).

Τέκνον Τίτε, πιστὸς ὁ λόγος· καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ· ταῦτά ἐστι τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Μωρὰς δὲ ζητήσεις, καὶ γενεαλογίας, καὶ ἔρεις, καὶ μάχας νομικὰς περιΐστασο· εἰσὶ γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. Αἱρετικὸν ἄνθρωπον μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι ἐξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἁμαρτάνει, ὢν αὐτοκατάκριτος. Ὅταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρὸς σέ, ἢ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι. Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλὼ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὦσιν ἄκαρποι. Ἀσπάζονταί σε οἱ μετ᾿ ἐμοῦ πάντες. Ἄσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει. Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.

«Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι» γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὸν μαθητήν του Τιμόθεον (1 Τιμ. Α΄ 15). «Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσι καλῶν ἔργων προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες τῷ Θεῷ» γράφει καὶ εἰς τὸν ἄλλον μαθητήν του, τὸν Τίτον, καθὼς ἠκούσαμεν εἰς τὸ σημερινὸν ἀνάγνωσμα. Ἄξιον δηλαδὴ πάσης πίστεως, ἀναμφίβολον καὶ βέβαιον εἶνε τὸ εὐαγγελικὸν κήρυγμα, καὶ ὡς τοιοῦτον πάσης ἀποδοχῆς ἄξιον ἐκ μέρους παντὸς ἀνθρώπου καὶ ἰδίᾳ τοῦ πιστοῦ, διότι δι᾽ αὐτοῦ ἀναγνωρίζει τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ περιπατῇ, δι᾽ αὐτοῦ θὰ μάθῃ νὰ πρωτοστατῇ εἰς «τὰ καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις» χριστιανικὰ ἔργα. Ἀλλὰ πρὸς τοῦτο εἶνε ἀνάγκη νὰ διδάσκωνται οἱ ἄνθρωποι τὸν «πιστὸν λόγον», τὸν θεῖον λόγον, τὰς θείας καὶ ὑψηλὰς τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀληθείας ἐκ μέρους ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν τὴν ἱερὰν ταύτην ὑποχρέωσιν. Διότι πῶς θὰ πιστεύσωσιν, ἐὰν δὲν ἀκούσωσι; Καὶ πῶς θὰ ἀκούσωσιν, ἐὰν δὲν διδαχθῶσι; (Ρωμ. Ι΄ 14). Διὰ τοῦτο προσθέτει ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν Τίτον «καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι», περὶ τῶν ὑπὸ τοῦ θείου λόγου διδασκομένων ἐπιθυμῶ καί σοι παραγγέλλω νὰ ὁμιλῇς, νὰ διδάσκῃς καὶ νὰ ἑρμηνεύῃς, διὰ νὰ ἀναπτύσσῃς καὶ ἐπιβεβαιοῖς τὴν ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσαν ἀλήθειαν. Διὰ τοῦτο παραγγέλλει καὶ εἰς τὸν Τιμόθεον «κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, ἔλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον» (Β΄ Τιμ. Δ΄ 2). Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Οὐράνιος Διδάσκαλος ἀποστέλλων τοὺς ἁγίους αὐτοῦ Μαθητὰς εἰς τὸ κήρυγμα τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου παρήγγελλεν εἰς αὐτοὺς «πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ Εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. ΙΣΤ΄ 16), διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν» (Ματθ. ΚΗ΄ 20). Καὶ ἐκ τῶν θείων τούτων καὶ ἀποστολικῶν παραγγελιῶν πηγάζει τὸ ἱερὸν καθῆκον τῶν πνευματικῶν ποιμένων καὶ διδασκάλων, τῶν διαδόχων τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, νὰ διδάσκωσι τὰς θείας ἀληθείας καὶ διὰ λόγου ὅσοι ἔχουν τὴν πρὸς τοῦτο ἱκανότητα καὶ δι᾽ ἔργων ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Καὶ οὐδεμίαν ἀπολογίαν δύνανται νὰ προβάλουν οἱ παραμελοῦντες τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἱερᾶς ταύτης ὑποχρεώσεως, διότι ἡ διδασκαλία τῶν θείων τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ἀληθειῶν εἶνε κατ᾽ ἐξοχὴν πρακτική, χωρὶς φιλοσοφικὰς θεωρίας, καὶ ἑπομένως προσιτὴ καὶ καταληπτὴ τόσῳ εἰς τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀγραμμάτους, ὅσῳ καὶ εἰς τοὺς ἀνεπτυγμένους καὶ ἐγγραμμάτους.

Καὶ δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι ὁ θεῖος λόγος, ὁ ἐπιούσιος οὗτος ἄρτος τῆς ψυχῆς, ἡ πνευματικὴ αὕτη τροφὴ τοῦ ἀνθρώπου, παρέχεται ἄφθονος, διδάσκεται ἐπαρκῶς ἕνεκα ἐλλείψεως τῶν ἀπαιτουμένων μέσων, ἀλλ᾽ ἐπίσης δὲν ἠμποροῦμεν ν᾽ ἀρνηθῶμεν ὅτι δὲν παρατηρεῖται καὶ παντελὴς ἔλλειψις διδασκαλίας εἴτε ἐκ μέρους τῶν ἀρχιερέων, εἴτε ἐκ μέρους τῶν ἱεροκηρύκων, εἴτε τῶν πνευματικῶν, τῶν ἱερέων,

τῶν διδασκάλων κατὰ τὸ μέτρον τῶν δυνάμεων ἑκάστου, κατὰ τὸν χρόνον, τὸν ὁποῖον δύναται ἕκαστος νὰ διαθέσῃ, κατὰ τὰς περιστάσεις, αἵ ὁποῖαι παρουσιάζονται εἰς αὐτόν. Καὶ ἐν τούτοις, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὰ σωτήρια ἀποτελέσματα, οἱ καρποὶ τοῦ κηρύγματος δὲν παρουσιάζονται ἀνάλογα, ἡ πίστις καθ' ἑκάστην ὀλιγοστεύει, ἡ ἀγάπη καθ' ἑκάστην ἐκλείπει καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς ἀπορρέοντα ἀγαθὰ ἔργα ὁσημέραι γίνονται σπανιώτερα, ἀπεναντίας ἡ ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἁγίαν ἡμῶν θρησκείαν, ἡ περιφρόνησις τῶν διατάξεων αὐτῆς, ἡ κακία, ἡ ἁμαρτία ὅσῳ προχωρεῖ ὁ καιρός, ἐξαπλοῦνται εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, κυριαρχοῦν ἐπὶ ὅλων σχεδὸν τῶν ἀνθρώπων τῆς σημερινῆς ἐποχῆς. Ποῖα ἆρά γε εἶνε τὰ αἴτια τοῦ λυπηροῦ μὲν ἀλλὰ δυστυχῶς ἀληθινοῦ τούτου φαινομένου; Ποία ἆρά γε εἶνε ἡ αἰτία τῆς σημερινῆς ἀκαρπίας τοῦ θείου λόγου; Πολλὰ εἶνε τὰ αἴτια τοῦ κακοῦ τούτου· ἀλλὰ ἡ ἀκριβὴς ἐξέτασις καὶ ἔρευνα αὐτῶν μᾶς κάμνει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ ἀρχικὴ αἰτία τῆς ἀκαρπίας τοῦ θείου λόγου εἶνε ὁ ἐπάρατος ἐγωϊσμός, ὁ ὀλέθριος ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος ἐκδηλοῦται καὶ παρουσιάζεται ὑπὸ πολλὰς καὶ διαφόρους μορφάς, ὁ ὁποῖος κυριαρχῶν σήμερον ἐπὶ μεγάλων καὶ μικρῶν, ἐπὶ πεπαιδευμένων καὶ ἀπαιδεύτων, ὁδηγεῖ ὅλους εἰς τὸν ὄλεθρον καὶ τὴν ἄφευκτον δυστυχίαν.

Τόπος, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅπου κατ' ἐξοχὴν διδάσκεται καὶ ἀκούεται ὁ θεῖος λόγος, εἶνε ἡ Ἐκκλησία, ὅπου καὶ ἀναγνώσματα καὶ ψαλμῳδίαι καὶ κήρυγμα καὶ ὅλα τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν θείαν λατρείαν, δὲν εἶνε τίποτε ἄλλο παρὰ αὐτὸς ὁ θεῖος λόγος. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία δυστυχῶς κατήντησε σήμερον νὰ εἶνε διὰ πολλοὺς «γῆ ἄγνωστος». Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σήμερον οἱ περισσότεροι πηγαίνουν πολὺ σπανίως, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν ποτέ. Ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι τακτικώτερα καὶ συχνότερα ἐκκλησιάζονται, οἱ περισσότεροι πηγαίνουν διὰ τὸν τύπον, χωρὶς εὐλάβειαν, χωρὶς θεῖον ζῆλον, χωρὶς προσοχὴν εἰς τὰ ἀναγινωσκόμενα, εἰς τὰ ψαλλόμενα, εἰς τὰ διδασκόμενα. Καὶ τῆς μιᾶς δὲ καὶ τῆς ἄλλης τάξεως τὸ αἴτιον τῶν ἀτόπων τούτων εἶνε ὁ ἐγωϊσμός, ὁ ὁποῖος εἰς μὲν τοὺς πρώτους ἐκδηλοῦται ὑπὸ τὴν μορφὴν τῆς δῆθεν ἐλευθερίας, ὡς ἐκ τῆς ὁποίας—λέγουν—δὲν δύνανται ν' ἀνεχθῶσι τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας, τὸν ὁποῖον ἐπιβάλλει ἡ εὐσέβεια, νὰ ἐκτελῶσι δῆλα δὴ τὰ θρησκευτικά των καθήκοντα καὶ ἰδίᾳ τὴν κοινὴν μετὰ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν λατρείαν καὶ προσευχὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ· εἰς δὲ τοὺς δευτέρους ἐξωτερικεύεται ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ παχυλοῦ ὑλισμοῦ, ὁ ὁποῖος κυριαρχῶν καὶ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, κρατεῖ αὐτοὺς καὶ κατὰ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς καὶ τοῦ κηρύγματος τοῦ θείου λόγου αἰχμαλώτους εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε τὸ μὲν σῶμά των εὑρίσκεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ δὲ νοῦς καὶ ἡ καρδία αὐτῶν εἶνε μακράν, εἰς τὰ συμφέροντά των, εἰς τὰ ἐμπόριά των, εἰς τὴν ἐργασίαν των, εἰς τὴν ὕλην, καὶ ἀκούουν μὲν τὸν ἦχον τῶν προφερομένων λέξεων τοῦ θείου λόγου, ἀλλὰ συγκεχυμένον, ὡσὰν ἄναρθρον, διότι ὁ νοῦς, ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἀκοῆς ἀποδέχεται τὰ λεγόμενα, δὲν εἶνε ἐκεῖ διὰ

νὰ τ' ἀποδεχθῇ καὶ τὰ κρατήσῃ, ἀλλὰ πετᾷ μακράν, πολὺ μακράν, συχνάκις καὶ εἰς τὰς χώρας τῆς ἁμαρτίας· ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία δεσμευμένη ἀπὸ τὰς ὑλικὰς ἀπολαύσεις, πάλλουσα δι' αὐτάς, οὔτε τὴν ὄρεξιν αἰσθάνεται καὶ τὴν δύναμιν ἔχασε νὰ μαλάσσεται ἀπὸ τὴν διδασκαλίαν τοῦ θείου λόγου, ἀλλ' ὁμοία πρὸς τὴν πεπατημένην γῆν καὶ τὴν σκληρὰν πέτραν τῆς εὐαγγελικῆς παραβολῆς, ἀφίνει ἄγονον τὸν πνευματικὸν σπόρον, τροφὴν τῶν πετεινῶν, ἕρμαιον τῶν ὑλικῶν ὀρέξεων καὶ κτηνωδῶν παθῶν! Καὶ τοιουτοτρόπως ἡ τάξις αὕτη τῶν λεγομένων πιστῶν ἀκούουν μὲν τὸν θεῖον λόγον, ἀλλὰ ἀπροσέκτως, ἐπιπολαίως, καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι ἀκούουν χωρὶς νὰ ὠφελῶνται, ἀκούουν ὡς νὰ μὴ ἀκούουν. Ἄλλοι πάλιν διὰ τὴν σοφίαν καὶ ἀνάπτυξιν αὐτῶν καυχώμενοι καὶ ὑψηλοφρονοῦντες, «συνετοὶ ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐνώπιον αὐτῶν ἐπιστήμονες» κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ προφήτου (Ἡσ. Ε΄ 21), φανταζόμενοι ὅτι τὰ πάντα γνωρίζουσι, περιφρονοῦσι καὶ τὸν θεῖον λόγον καὶ τοὺς διδάσκοντας αὐτὸν καὶ ἄσκοπον σπατάλην τοῦ χρόνου χαρακτηρίζουσι τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ, ὅλως διόλου καὶ οὗτοι κυριευμένοι ὑπὸ τοῦ ὀλεθρίου ἐγωϊσμοῦ.

Ἀλλ' εἶνε φανερόν, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ὅτι καὶ αἱ τρεῖς αὗται τάξεις τῶν ἀνθρώπων σφάλλονται καὶ πλανῶνται πλάνην φοβερὰν καὶ ὀλεθρίαν. Ὁ ἀληθὴς καὶ ὄχι κατ' ὄνομα μόνον χριστιανὸς ἔχει ἱερὰν ὑποχρέωσιν νὰ συχνάζῃ τακτικῶς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ διὰ νὰ δοξολογῇ τὸν ἅγιον Θεὸν διὰ τὰς ἀπείρους εὐεργεσίας του, καὶ διὰ ν' ἀκούῃ τὸν θεῖον λόγον, νὰ φωτίζεται καὶ ὁδηγῆται ὑπ' αὐτοῦ, νὰ παρηγορῆται καὶ ν' ἀνακουφίζεται ἀπὸ τὰ δεινά, τὰ ὁποῖα τὸν περικυκλώνουν καὶ νὰ μανθάνῃ «καλῶν ἔργων προΐστασθαι». Καὶ ὄχι μόνον νὰ συχνάζῃ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τακτικῶς, ἀλλὰ νὰ ἵσταται μὲ εὐλάβειαν, μὲ κατάνυξιν, νὰ ἀκροᾶται καὶ μὲ τὸν νοῦν καὶ μὲ τὴν καρδίαν του τὸν θεῖον λόγον «πᾶσαν τὴν βιωτικὴν ἀποθέμενος μέριμναν», μὲ τὴν βεβαιότητα ὅτι ὁ προνοῶν καὶ φροντίζων διὰ τὰ κρῖνα τοῦ ἀγροῦ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, θὰ προνοήσῃ καὶ περὶ τῆς ὑλικῆς εὐτυχίας του, περὶ τῶν ὑλικῶν του συμφερόντων. Μὲ τοιαύτας διαθέσεις, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, ἀκροώμενοι τὸν θεῖον λόγον, μὲ ταπείνωσιν, ἡ ὁποία ἐπιβάλλεται ἀπέναντι τοῦ ἀπείρου Θεοῦ, καὶ ὄχι μὲ σατανικὴν ἔπαρσιν καὶ ὑπερηφάνειαν ἀποδεχόμενοι τὴν θείαν διδασκαλίαν παρὰ τῶν τεταγμένων διδασκάλων αὐτῆς, τοὺς ὁποίους ὀφείλομεν νὰ θεωρῶμεν ὑπηρέτας καὶ ὄργανα αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἐνθυμούμενοι πάντοτε τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους εἶπε πρὸς τοὺς Ἀποστόλους ὁ Κύριος «ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἀθετῶν ἐμὲ ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με» (Λουκ. Ι΄ 16), ἂς εἴμεθα βέβαιοι ὅτι διὰ τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Θεοῦ, θὰ καρποφορήσῃ ἐν ἡμῖν πλουσίως εἰς ἔργα ἀγαθὰ καὶ ὡς ἀσφαλὴς καὶ ἀλάνθαστος ὁδηγὸς θὰ ὁδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς τὴν ἐπίγειον εὐτυχίαν καὶ τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα.

ΑΙ ΕΝΤΟΛΑΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

ΟΓΔΟΗ ΕΝΤΟΛΗ

Ε'.

«*Τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην*» *(Λουκ. Ἰάκ. 41)*

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν κατεδείξαμεν ὅτι ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι καθῆκον ἐπιβεβλημένον ἡμῖν. Σήμερον θὰ ἐξετάσωμεν τὰ ἑπόμενα· πότε ἰδίως ἐπιβάλλεται εἰς ἡμᾶς ἡ ἐλεημοσύνη; ἡ παραμέλησις αὐτῆς ποίας συνεπάγεται ποινάς; πρὸς ποίους ὀφείλομεν νὰ δίδωμεν ἐλεημοσύνην; Ἄς μελετήσωμεν πάντα ταῦτα μετὰ προσοχῆς.

Πότε ἰδίως εἶναι ἐπιβεβλημένη εἰς ἡμᾶς ἡ ἐλεημοσύνη; Ἐν πρώτοις ἐπιβάλλεται ἡμῖν ἡ ἐλεημοσύνη καὶ ἀποβαίνει ἑπομένως δι' ἡμᾶς καθῆκον ἀπαράβατον, ὅταν ὁ πλησίον εὑρίσκεται ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ. Ὅταν λ. χ. ὁ πλησίον διατρέχει τὸν κίνδυνον νὰ ἀποθάνῃ, ὅταν ἡ πεῖνα καὶ ἡ δίψα καταβασανίζουσιν αὐτόν, ὅταν ὁ πυρετὸς καταβιβρώσκει τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, ὅταν, ὅπως ὁ ὁδοιπόρος τοῦ Εὐαγγελίου, εὑρίσκεται ἐξηπλωμένος μέσα εἰς τοὺς δρόμους τραυματίας, κολυμβῶν εἰς τὸ ἴδιον αἷμα, ἡμιθανής, ἐὰν δὲν σπεύσῃς νὰ προσέλθῃς εἰς αὐτὸν βοηθός, ἐὰν δὲν δώσῃς εἰς αὐτὸν τὸν ἄρτον σου, ἐὰν δὲν ἐπιχύσῃς ἐπὶ τὰς πληγὰς αὐτοῦ ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐὰν δὲν χορηγήσῃς αὐτῷ ἀργύριον, ἐὰν μάλιστα καὶ δὲν ἐπιβιβάσῃς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιόν σου κτῆνος καὶ ὁδηγήσῃς αὐτὸν εἰς Πανδοχεῖον, ἐάν, ἄλλαις λέξεσι, δὲν συνδράμῃς καὶ βοηθήσῃς αὐτὸν ἐν ᾧ ἠδύνασο νὰ πράξῃς τοῦτο, εἶναι τὸ ἴδιον ὡσὰν σὺ ὁ ἴδιος νὰ ἐφόνευες αὐτόν. Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι δεύτερον ἐπιβεβλημένη εἰς πᾶσαν ἐπείγουσαν ἀνάγκην· ἐπείγουσα δ' ἀνάγκη εἶναι ὅταν ὁ πλησίον κινδυνεύει νὰ χάσῃ οὐχὶ τὴν ζωήν του, ἀλλὰ τὴν ὑγιείαν του, ἢ τὴν τιμήν του, ἢ νὰ ἐκπέσῃ τῆς κοινωνικῆς του θέσεως. Ἐπείγουσα ἀνάγκη καλεῖται προσέτι καὶ πᾶσα συμφορὰ ἥτις ἔχει γενικὸν χαρακτῆρα, ὁποία λ.χ. εἶναι πλημμύραι, σεισμοί,

πυρκαϊαί, ἐπιδημικαὶ νόσοι, πεῖνα, ἐπιδρομὴ τοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς πατρίδος καὶ ἔτι παρόμοιον. Ἡ ἐλεημοσύνη ἐν ἐπειγούσῃ τοιαύτῃ ἀνάγκῃ εἶναι ἐπιβεβλημένη. Ἐὰν ὁ πλησίον δὲν τύχῃ βοηθείας ἐν ᾧ κινδυνεύει νὰ χάσῃ ἢ τὴν ὑγιείαν, ἢ τὴν τιμήν, ἢ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ θέσιν, ἢ ὅταν ἡ πεῖνα, ἢ πλημμύρα, ἢ σεισμοί, ἢ πυρκαϊά, ἢ ἐπιδημικὴ νόσος, ἢ ὁ ἐχθρὸς καταδιώκουσι τοῦτον κατὰ πόδας, τότε περιέρχεται εἰς τὸν ἔσχατον τῶν κινδύνων, διὰ τὸ ὁποῖον ὑπεύθυνος λογίζεται ὁ ἀρνούμενος τὴν ἑαυτοῦ συνδρομὴν καὶ βοήθειαν, ἐν ᾧ ἠδύνατο νὰ παράσχῃ τοιαύτην. Ἡ ἐλεημοσύνη, τέλος, εἶναι ἐπιβεβλημένη εἰς πᾶσαν κοινὴν ἀνάγκην. Ἡ κοινὴ δ' αὕτη ἀνάγκη παρουσιάζεται καθ' ἑκάστην πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, καὶ εἶναι ἡ τῶν πτωχῶν ἐκείνων, τοὺς ὁποίους ἡ ἡλικία, ἢ αἱ ἀσθένειαι, ἢ ἡ ἔλλειψις ἐργασίας, ἢ ἡ ἔνδεια ἐξαναγκάζει εἰς τὸ νὰ τείνωσι τὴν χεῖρα ἐπαιτοῦντες τὴν ἐλεημοσύνην. Καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἐπιβεβλημένη. Μήπως οἱ λόγοι τοῦ Σωτῆρος, «*ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με*», δὲν ἀναφέρονται εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἐπιβεβλημένη; Μήπως ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Σωτῆρος, ὁ Ἀπόστολος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης δὲν ἔχει ὑπ' ὄψει ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας, ὅταν λέγῃ· «*ὃς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ;*»

Λοιπὸν ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἐπιβεβλημένη εἰς πᾶσαν ἀνάγκην· ἀλλὰ τὸ ποσὸν τῆς χορηγουμένης ἐλεημοσύνης πόσον πρέπει ἆρά γε νὰ ἦναι; Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὐχερής· ἡ διδομένη ἐλεημοσύνη δέον ἵνα ᾖ ἀνάλογος πρὸς τὴν περίστασιν, ἥτις ἐπιβάλλει ταύτην, καὶ ταυτοχρόνως ἀνάλογος πρὸς τὰ μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτει ὁ ἐλεῶν. Πρόκειται λοιπὸν περὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως τοῦ ἐσχάτου κινδύνου; Οἱ πλούσιοι πλουσίως ὀφείλετε νὰ ἐλεῆτε· ὀφείλετε νὰ δίδητε ὄχι μόνον τὰ περισσεύματα ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς περιουσίας ὑμῶν νὰ χορηγῆτε σημαντικὸν μέρος. Ἐν κινδύνοις οἱ πλούσιοι ὀφείλετε νὰ δημιουργῆτε περισσεύματα περιορίζοντες ἢ καὶ ἀποκόπτοντες ὅλα τὰ ἔξοδα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐπιβάλλει δῆθεν ὑμῖν ἡ κοινωνικὴ ὑμῶν θέσις, καὶ νὰ δίδετε ταῦτα ἐλεημοσύνην. Ἡ ἀγάπη ἐπιβάλλει ἡμῖν νὰ θυσιάζωμεν χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ πλησίον πᾶσαν ἀπόλαυσιν τοῦ καθημερινοῦ βίου, καθ' ὅσον ἐὰν ὁ πλησίον οὗτος ἀπολεσθῇ, διότι δὲν ἔχομεν τὴν αὐταπάρνησιν νὰ συνδράμωμεν καὶ ἐλεήσωμεν αὐτόν, ἐν ᾧ δυνάμεθα νὰ πράξωμεν τοῦτο, τότε οἱ φονεύοντες αὐτὸν

εἴμεθα ἡμεῖς οἱ ἴδιοι, ὅπως καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν. Πρόκειται περὶ τῆς ἄλλης περιπτώσεως τῆς ἐπειγούσης ἀνάγκης; Οἱ πλούσιοι ὀφείλετε ἀφειδῶς νὰ ἐλεῆτε καὶ μάλιστα, ὅταν οὐχὶ ἁπλῶς ἄτομα, ἀλλ' ὁλόκληροι κοινότητες, ὁλόκληροι πόλεις, ὁλόκληρος ἡ Πατρὶς κινδυνεύουσιν. Εἰς τοιαύτας στιγμὰς καὶ αὐταὶ αἱ Ἐκκλησίαι καταβιβάζουσι τοὺς ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου καὶ πολυτίμων λίθων στολισμοὺς αὐτῶν καὶ διαθέτουσιν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τῆς πείνης, τῶν θεομηνιῶν καὶ τῆς μάστιγος τοῦ πολέμου. Ἀφ' οὗ λοιπὸν αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ ἀπεκδύωνται τοῦ ἑαυτῶν κόσμου, χάριν τῶν κινδυνευόντων, δὲν εἶναι ὑποχρεωμένοι οἱ πλούσιοι νὰ ἀπεκδύωνται ἐπίσης τῶν ματαίων καὶ γελοίων ἐπιδείξεων αὐτῶν, νὰ ἀπεμπολῶσι καὶ αὐτοὶ τὰ κοσμήματα καὶ στολίδια αὐτῶν χάριν τοῦ κινδυνεύοντος πλησίον, χάριν τῆς κινδυνευούσης Πατρίδος; Τέλος, ἐὰν πρόκηται περὶ κοινῆς ἀνάγκης, περὶ τῆς ἀνάγκης ἐκείνης, ἥτις καθ' ἑκάστην παρουσιάζεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, περὶ τῆς ἀνάγκης, ἣν ὑπέδειξεν ἡμῖν ὁ Σωτὴρ εἰπών, «*τοὺς πτωχοὺς πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν*», καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ οἱ πλούσιοι καὶ πάντες οἱ δυνάμενοι ὀφείλετε νὰ ἐλεῆτε καὶ νὰ βοηθῆτε τὸν πλησίον.

Λοιπὸν ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἐπιβεβλημένη ἡμῖν εἰς πᾶσαν ἀνάγκην τοῦ πλησίον, καὶ δέον ἵνα ᾖ ἀνάλογος πρὸς τὰς ἑκάστοτε παρουσιαζομένας ἀνάγκας. Ἂς ἐξετάσωμεν τόρα, ἐὰν ἡ παραμέλησις τῆς ἐλεημοσύνης εἶνε ἁμαρτία. Ἡ ἀπάντησις καὶ ἐνταῦθα δὲν εἶναι δύσκολος. Ἡ παραμέλησις τῆς ἐλεημοσύνης εἶναι ἁμαρτία, καὶ μάλιστα ἁμαρτία θανάσιμος. Τοῦτο εὐκόλως δύναταί τις νὰ ἐννοήσῃ, ἐὰν συλλογισθῇ ὅτι τῶν ἐπιγείων ἀγαθῶν δὲν εἴμεθα οἱ κύριοι ἡμεῖς, ἀλλ' ὁ χορηγήσας ἡμῖν ταῦτα Θεός. Ἡμεῖς εἴμεθα ἁπλοῖ οἰκονόμοι ὑποχρεωμένοι ἵνα μεταδίδωμεν καὶ τοῖς χρείαν ἔχουσιν. Ὁ ἀποστερῶν ἤδη τὸν πτωχὸν ἐν τῇ ἀνάγκῃ αὐτοῦ τῆς ἐπιβαλλομένης βοηθείας καὶ ἐλεημοσύνης, οὗτος κατ' οὐδὲν διαφέρει τοῦ κλέπτου, οὗτος διαπράττει ἁμαρτίαν θανάσιμον. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου τίνας ἀποκαλεῖ ὁ Κύριος κατηραμένους; Τίνας παραπέμπει εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον; Οὐχὶ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἠρνήθησαν νὰ θρέψωσιν αὐτὸν πεινῶντα ἢ νὰ ποτίσωσιν αὐτὸν διψῶντα, ἢ νὰ φιλοξενήσωσιν αὐτὸν παρουσιαζόμενον ὡς ξένον, ἢ νὰ ἐνδύσωσιν αὐτὸν γυμνητεύοντα, ἢ νὰ ἐπισκεφθῶσιν αὐτὸν ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ εὑρισκόμενον; ἤτοι, ἄλλαις λέξεσιν, οὐχὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι παραμελοῦσι τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἐλεημοσύνην; Εἶναι λοιπὸν θανάσιμον ἁμάρτημα ἡ παραμέλησις τῆς ἐλεημοσύνης.

Ἔλθωμεν ἤδη εἰς τὸ τελευταῖον ζήτημα. Πρὸς ποίους ὀφείλομεν νὰ δίδωμεν ἐλεημοσύνην; Πρὸς πάντας τοὺς εὑρισκομένους ἐν πραγματικῇ

ἀνάγκῃ καὶ δεομένους βοηθείας ἄνευ ἐξαιρέσεως, δικαίους ἢ ἁμαρτωλούς, πιστοὺς ἢ ἀπίστους, ὀρθοδόξους ἢ αἱρετικούς, συμπατριώτας ἢ ξένους. Καὶ ἐχθροὶ ἀκόμη ἂν ἦναι οἱ δεόμενοι βοηθείας, εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ ἐπεκτείνωμεν καὶ εἰς τούτους τὴν ἐλεημοσύνην. «*Καλῶς ποιεῖτε τοὺς » μισοῦντας ὑμᾶς*», εἶπεν ὁ Κύριος. Καὶ ἐν τῷ παλαιῷ δὲ Νόμῳ, ὅστις ἦτον ἀτελέστερος τοῦ Εὐαγγελικοῦ Νόμου ἀπαντῶμεν τὴν ἐντολὴν ταύτην. *Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψῇ, πότιζε αὐτόν*». Εἰς μίαν μόνην τάξιν ἀνθρώπων δὲν ὀφείλομεν τὴν ἐλεημοσύνην, ἤτοι εἰς τοὺς μετερχομένους τὸν ἐπαίτην πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐργασίας ἢ πρὸς πλουτισμόν, ὅπερ συνηθέστατα, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀπαντᾷ.

«*Μακάριος*, λέγει ὁ Προφητάναξ Δαυΐδ, *ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ » πένητα*». Ἐκεῖνος δηλονότι ὅστις θεωρεῖ τὴν ἐλεημοσύνην οὐχὶ ἁπλῶς ὡς πρᾶξιν ἀξιέπαινον, ἀλλ' ὡς Νόμον, ὡς ἐντολήν, ὡς καθῆκον ἐπιβεβλημένον, καὶ ἐκ τῆς ἀρχῆς ταύτης ὁρμώμενος ποιεῖ ἐλεημοσύνην, ὅταν ἦναι ἀνάγκη, πρὸς τοὺς ἔχοντας ἀνάγκην, ἀναλόγως τῶν περιστάσεων καὶ τῶν ἀναγκῶν, καὶ ἀναλόγως τῶν μέσων, τὰ ὁποῖα ὁ ἴδιος δύναται νὰ διαθέσῃ, ὁ τοιοῦτος Χριστιανὸς «*ὁ συνιὼν ἐπὶ πτωχὸν καὶ πένητα*», εἶναι μακάριος, διότι ὁ Θεὸς θὰ εὐλογήσῃ αὐτὸν καὶ ἐν ταύτῃ ἀκόμη τῇ γῇ, καὶ «*ἐν ἡμέρᾳ πονηρᾷ ῥύσεται αὐτὸν ὁ Κύριος*». Ὑπάρχουσι, λέγει ὁ σοφὸς Σολομὼν πολλοὶ οἱ ὁποῖοι σπείρουσι τὰ ἴδια εἰς ἐλεημοσύνας καὶ εἶναι πλούσιοι καὶ εὐτυχεῖς, ὑπάρχουσι δὲ καὶ οἱ παρ' ἄλλων συνάγοντες καὶ θησαυρίζοντες τὰ ἀγαθὰ καὶ εἶναι ἐν τούτοις πτωχοὶ καὶ ἐν ἀνάγκαις· «*εἰσὶν οἵ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἵ συνάγοντες » ἐλαττονοῦνται*». Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ καλύπτουσα οὐχὶ ἁπλῶς τὰς ἁμαρτίας, ἀλλὰ «*πλῆθος ἁμαρτιῶν*». Ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἐκείνη ἥτις σβύννει τὰς ἁμαρτίας, ὅπως τὸ ὕδωρ σβύννει τὸ πῦρ. «*πῦρ φλογιζόμενον κατα- » σβέσει ὕδωρ, καὶ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσεται ἁμαρτίας*».

Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, «*ἡ ἐλεημοσύνη ἐξιλάσκεται ἁμαρτίας*»· «*ἡ » ἐλεημοσύνη ῥύεται ἐκ θανάτου*»· «*ὁ σπλαγχνιζόμενος ἐλεηθήσεται*». «*ὁ » δίδωσι πτωχοῖς οὐκ ἐνδεηθήσεται*»· «*ἐλεημοσύνη ἀνδρὸς ὡς σφραγὶς » μετ' αὐτοῦ*»· «*ἡ ἐλεημοσύνη εἰς τὸν αἰῶνα διαμένει*». Λοιπόν, «*τὰ ἐνόντα » δότε ἐλεημοσύνην*», διότι «*ἐλεῶν πτωχοὺς μακάριος ἔσει*», καὶ διότι καθ' ἃ αὐτὸ τὸ ἀψευδὲς τοῦ Κυρίου στόμα ἀπεφήνατο, «*μακάριοι οἱ » ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται*».